

VISITA A PICASSO

per Joaquim Ferràs Boix

Al llarg de la vida de Pablo Ruiz Picasso, eren in comptables les vegades que en les seves converses feia menció d'Horta. Cada cop que es presentava l'ocasió amb motiu de les visites que rebia, a través dels mitjans de comunicació, sempre que li feien un interview nomenava Horta: «Tot el que sé ho he après a Horta», repetia una i altra vegada. Era el reflex del record i estima que guardava del nostre poble.

Varem creure que era un deure de gratitud per part nostra, manifestar el nostre afecte a aquell home que amb les dues estades al nostre poble i tot el que varen significar pictòricament, va donar a conèixer Horta per tot el món.

Així el 14 d'agost de l'any 1967, en sessió de l'Ajuntament que aleshores presidia Joaquim Cortés Vallespi, es va acordar nomenar Picasso «Fill adoptiu d'Horta», retre-li un homenatge i posar un carrer al seu nom, just aquell que fa cantonada amb la casa -Hostal del Trompet- on va viure en la segona estada. També es va considerar la possibilitat de fer-li una visita, que fins un parell d'anys més tard no és va realitzar.

El setembre de 1969, assabentats que aquells dies en Manuel Pallarès era a França amb Picasso, decidíem visitar-lo una representació del municipi formada per Joaquim Cortés -l'alcalde Xim- i jo com a tinent d'alcalde. Voldria testimoniar que Joaquim Cortés va ser una gran persona, un home amb una gran visió de futur, d'un optimisme desbordant i un enamorat del seu poble.

Ja que en aquell temps era general l'opinió que Picasso quasi bé no rebia a ningú, volíem aprofitar la presència de Pallarès creient que hi tindríem un millor accés. Però, el problema era saber on residia Picasso, els contactes que teníem a Barcelona no ens van proporcionar

cap adreça fiable. A casa Pallarès, las minyona ens va confirmar que «los señoritos» estaven passant uns dies amb Picasso a un castell que havia estat del mariscal Petain. El Sr. Joan Perucho, que aleshores era jutge de Gandesa, ens va donar l'adreça que va resultar més encertada: Pablo Ruiz Picasso. Districte de Grasse. Cannes.

Amb aquestes dades i la col·laboració de la meva cunyada M^a. Josep Prats, filòloga en llengua francesa i molt coneixedora del país, empeníem aquell viatge no comprés per alguns, als quals se'ls hi escapava una rialleta d'incredulitat quan parlàvem del projecte.

Fins a Niça anàrem amb avió i des d'allí fins a Cannes amb autobús. Al servei d'informació de l'aeroport preguntàrem per l'adreça de Picasso, també al conductor de l'autobús, a l'oficina de turisme de Cannes, a l'estació de ferrocarril, a tots els establiments on creiem que podríem rebre alguna pista, però tot era en va.

Naturalment tothom el coneixia però ningú no sabia on vivia, fins i tot a la guia telefònica no hi figurava.

Finalment, a una parada de taxis, un dels taxistes, ens va dir que sabia on vivia, així, que sense pensar-ho gens, ens férem portar. Tot seguit enfilaven una carretera direcció Vallbone, però, després de recórrer un bon trajecte, ens adonàvem que aquell home anava una mica despistat. A cada casa de camp i hotel que trobàvem paràvem a preguntar i com sempre tots el coneixien i deien que residia per aquella zona, però, ningú sabia el lloc concret.

Finalment una senyora va assegurar conèixer el lloc exacte, per una carretera pròxima, però, en direcció contrària d'on havíem vingut, a

un quilòmetre trobàvem un entrador de ciment a l'esquerra, uns metres més enllà, una reixa de ferro amb un rètol que deia: Nôtre Dame de Vie.

Va contestar al timbre i ens va atendre un senyor alt, d'aspecte seriós, però molt amable, es deia Miguel i era el secretari particular de Picasso. Li varem explicar l'objectiu de la nostra visita i el desig d'entrevistar-nos amb Manuel Pallarès i el Sr. Picasso. Ens va contestar que el Sr. Pallarès havia marxat el dia abans i que el Sr. Picasso no hi era en aquell moment, però, que ja li comunicaria la nostra visita i li explicaria el motiu del nostre viatge. Ens va adreçar al Roberts Hotel de Cannes, on residien cada any els Pallarès, quedant que l'endemà a les cinc de la tarda el truquéssim i ja ens diria quelcom.

El matí del dia següent, vàrem dedicar-lo a passejar per Cannes i després de dinar aviat, passàrem un moment per l'hotel. En veure'ns arribar, el director ens va cridar tot esverat explicant que havien trucat de casa Picasso

dient que, sobretot no marxéssim perquè Picasso ens volia veure i que tornéssim a casa seva, aquella tarda, a les cinc o inclús abans si ens anava millor.

Després, vàrem saber que, tan bon punt Picasso va tenir coneixement de nosaltres, va manar que ens busquessin desseguida. Així a 3/4 i deu de cinc del dia 20 de setembre, estàvem altre cop tots tres a Nôtre Dame de Vie amb una emoció que no ens cabia al cor.

El Sr. Miguel ens va fer entrar a la casa, per un passadís llarg, al fons del qual un gran retrat de Picasso ens mirava fixament, després va conduir-nos a una sala-estudi amb dos balcons que donaven al camp. Es notava un intens olor a pintura. Al mig hi havia una taula i al voltant unes cadires senzilles, tipus balancí. Totes les parets estaven plenes de quadres, al terra, per tot el voltant de l'habitació, els quadres estaven apilats uns davant els altres. Al cap de poc va entrar Picasso i la seva dona Jacqueline salu-

Visita a Picasso realitzada el 16 d'octubre de 1960 per una representació de l'Ajuntament d'Horta a la seva residència de Notre Dame de Vie (Niça).

dant-nos efusivament. Asseguts tots cinc al voltant de la taula Picasso ens va dir:

«Però vosaltres sou d'Horta mateix? Sou fills d'allí?»

Li varem explicar qui érem i el motiu del nostre viatge, la il·lusió que sentíem al ser portadors del missatge de salutació i agraïment del nostre poble per tot el que ell havia fet pel nom d'Horta, el desig que acceptés el nomenament de «Fill adoptiu» i el carrer que portava el seu nom. També li portàvem un àlbum de fotografies d'Horta perquè veiés com era Horta actualment, explicant-li els canvis i millores que s'havien fet.

Picasso volia que li expliquéssim coses d'Horta. Parlava en castellà, barrejant paraules en francès i en català. La conversa aviat va derivar cap als anys en que Picasso va viure a Horta. Ens parlava de gent que va conèixer i que nosaltres sols havíem sentit anomenar. Li feia molta gràcia que totes les cases tinguessin un renom: «Als Pallarès els hi deien de casa Tafe-tans» ens digué. Recordava que: «A les festes tothom ballava a la plaça. Hi havien uns músics que sempre tocaven el mateix, encara me'n recordo de la música...» i es posava les mans davant la boca com si volgués tocar la gaita.

Parlant amb Picasso t'adonaves ràpidament que era un personatge excepcional. Et senties traspasat per la seva mirada. Tenia una vivesa mental, una vitalitat i una memòria sorprenents. S'ha de tenir en compte que en aquell temps tenia 85 anys i en feia 60 que havia estat per última vegada a Horta, però tal com ens parlava donava la impressió que feia poc que havia tornat, perquè sabia més coses ell que nosaltres.

Joaquim Cortes li va recordar que, la seva mare, en aquells temps, tenia una botiga de roba sota els porxos de la plaça. havia anat, junt amb d'altres, d'amiga amb ell i Fernande, durant la segona estada, «Si, si, ja me'n recordo que vaig demanar-li que em llogués el local i no va voler» va dir Picasso. «Sempre em deia que vostè tenia molt bon cor -continua Joaquim Cortes- i que quan passava algun pobre pel carrer feia preparar un entrepà i li donava, però també em deia que a vegades tenia molt mal geni». Jaqueline i el Sr. Miguel van esclatar a

riure assentint amb el cap.

Picasso recordava que vivint a l'Hostal del Trompet amb la Fernande, li van tirar pedres al balcó i pensant que li volien fer alguna mala passada va sortir amb una pistola i molt enfadat va disparar uns trets a l'aire. Ens va explicar que guardava un ganivet llarg d'aquella època, en que els homes acostumaven a portar-ne. «Però si vosaltres sou uns xavals que no sabeu res» ens deia. «De bon segur que no us sabeu lligar el mocador al cap com me'l lligo jo. Llavors tots portaven mocador i els d'Horta se'l lligaven amb les puntes cap amunt».

En mig de la conversa li varem explicar que a Horta venia molta gent atreta pel seu nom, buscant algun record que hagués quedat del seu pas, però, no teníem res i potser algun dia quan ja no hi fossin els que encara l'havien conegut, algú posaria en dubte que Picasso realment hi hagués estat. Picasso va contestar:

«No potser, si sempre dic que tot el que sé ho vaig aprendre allí. A més tots els llibres en parlen. Mireu! en aquest llibre de Palau i Fabre ho posa» senyalant un llibre al costat de la taula.

Li varem dir que estaríem molt contents de tenir una carta escrita per ell per guardar-la a l'Ajuntament.

«Home, ara en aquest moment no estic per escriure, però ja en faré una i us l'enviaré. A Ceret, un poble prop de Perpinyà han fet un museu i els hi he enviat coses, Si vosaltres ho feu, m'ho dieu i també us en donaré».

«Coneixeu això? -assenyalant un quadre al costat de l'habitació- Es la vostra muntanya. El va pintar Pallarès quan era jove i sempre el guardo prop meu. I el convent com està?. Sempre en pregunto i algú m'ha dit que està caient». Li varem explicar que en aquell temps uns frares franciscans el volien rehabilitar per anar-hi a viure.

«Així, així. Tan bonic com és! Quina alegria que em doneu!».

Dues vegades varem fer l'acció d'aixecar-nos, per por de fer-nos pesats, però ell no volia

que marxéssim. estava molt emocionat i Jacqueline es veia molt contenta i satisfeta en veure'l tan feliç.

«Horta m'agradava molt. A vegades penso que m'hauria d'haver quedat a viure-hi, però els meus amics deien: «Que hi faràs allí». No sé, no sé, potser estaria millor que ara»

Nosaltres li explicàvem que teníem por que no ens volgués rebre, també molta gent ens ho deia. Picasso va contestar:

«Si hagués vingut un Rei o un ministre, potser no hagués passat de baix, però vosaltres és diferent, vosaltres sou amics meus».

Per fi ens varem aixecar i sortir fora de la casa. Em va dir que podia fer fotos, amb la màquina fotogràfica que portava, però millor que ens les fes Jacqueline que les treia molt bé.

«Mireu, aquest paisatge, sembla del vostre poble, es costerut i ple de pins. I aquestes oliveres, sempre em diu Dominguin, aquell totero que és amic meu, que les talli perquè em trauen la vista de la casa i a més no em fan mai olives. Però jo no vull, m'agraden, en recorden a Horta»

Picasso i Jacqueline ens van donar les gràcies repetides vegades per haver anat a visitar-los i nosaltres els hi donàvem a ells per rebre'ns. Ens van insistir que tornéssim i que estiguéssim 5 o 6 dies amb ells.

La casa estava dalt d'una muntanyeta i ens van voler acompanyar fins la carretera que passava uns 150 metres més avall. Picasso anava agafat del braç de Joaquim i del meu, davant caminava Jacqueline agafada del braç de la Mª Josep. De tan en tan, es girava i mirava a Picasso amb cara de satisfacció. Li va expressar a la meua cunyada el contenta que estava pel feliç que havia estat aquella tarda. Tractava a Picasso amb molta tendresa i gran estima.

Finalment va arribar el comiat. Picasso ens va abraçar i ens va fer dos petons a la cara, repetint-nos les gràcies per la visita.

Ens férem adéu amb la mà fins que el taxi

es va perdre de vista. Abans li havia dit al taxista:

«Tingui molt de compte per aquestes corbes, que aquests són amics meus».

Tot ens semblava un somni. Nosaltres també estàvem emocionats. Esperàvem com a molt una rebuda protocol·lària i unes salutacions convencionals i en canvi va ser cordial, familiar, entranyable... en fi, una il·lusió realitzada, un record inoblidable.

Sóc testimoni que Picasso estimava Horta. Les dues estades van marcar-lo profundament. El record dels seus paisatges i de la seva gent els va portar tota la vida dins del cor.

Picasso no va oblidar mai a Horta, tampoc Horta ha d'oblidar mai a Picasso.